

Beleidsregel voor het demonteren, tijdelijk opslaan en herplaatsen van (onderdelen van) gemeentelijke monumenten en zich daarin bevindende cultuurgoederen, Wormerland 2023

Overwegende dat:

- burgemeester en wethouders op grond van artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht bevoegd zijn tot het vaststellen van een beleidsregel met betrekking tot een aan het college toegekende bevoegdheid;
- uit paragraaf 4 en 6 van de Erfgoedverordening 2023 Wormerland volgt dat burgemeester en wethouders bevoegd zijn tot het toezien en handhaven op de instandhouding van gemeentelijke monumenten en zich daarin bevindende cultuurgoederen;
- in artikel 14, derde lid, van de Erfgoedverordening 2023 Wormerland is bepaald dat burgemeester en wethouders in het belang van de monumentenzorg nadere regels kunnen stellen met betrekking tot de uitvoering van werkzaamheden aan een gemeentelijk monument of beschermd cultuurgoed;
- er in de gemeenteraad en het college behoefte is om de toetsingscriteria voor het demonteren, tijdelijk opslaan en herplaatsen van (onderdelen van) gemeentelijke monumenten verder uit te werken.

gelet op paragraaf 4 en 6 van de Erfgoedverordening en artikel 14, derde lid, en artikel 4:81 algemene wet bestuursrecht.

BESLUIT

vast te stellen de:

Beleidsregel voor het demonteren, tijdelijk opslaan en herplaatsen van (onderdelen van) gemeentelijke monumenten en zich daarin bevindende cultuurgoederen gemeente, Wormerland 2023.

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze beleidsregel wordt aangesloten bij de definitiebepalingen in de Erfgoedverordening 2023 Wormerland en wordt voorts verstaan onder:

- **a.** Bouwhistorisch onderzoek uitgevoerd door een bij het BNB geregistreerde bouwhistoricus: in schriftelijk rapportage vastgelegd onderzoek naar de kwaliteiten en betekenis van een monument.
- **b.** Nagelvast: een onderdeel van een zaak dat zodanig verbonden is met een onroerende zaak dat het niet zonder beschadiging verwijderd kan worden.
- **c.** Roerende zaak: een zaak die niet vastzit in de grond of nagelvast met een onroerende zaak is verbonden.
- **d.** Onroerende zaak: een zaak die met de grond verenigd is, hetzij rechtstreeks, hetzij door vereniging met andere zaken.

Artikel 2 Doel

Het doel van deze beleidsregel is om een kader te stellen voor het demonteren, tijdelijk opslaan en herplaatsen van (onderdelen) van monumenten met behoud van de monumentale waarden.

Artikel 3 Toepasselijkheid

Deze beleidsregel geldt voor het demonteren, tijdelijk opslaan en herplaatsen van (onderdelen van) gemeentelijke monumenten en zich daarin bevindende cultuurgoederen in de gemeente Wormerland. Het betreft alle nagelvaste onderdelen van gemeentelijke monumenten én de expliciet als onderdeel van het monument aangewezen roerende zaken.

Artikel 4 Visie

Behoud van gemeentelijke monumenten en zich daarin bevindende cultuurgoederen op de oorspronkelijke locatie is voor gemeente Wormerland het uitgangspunt. Demontage, tijdelijke opslag of herplaatsing van monumenten/monumentale onderdelen/monumentale interieurs is alleen denkbaar als dit een voorwaarde is voor het voortbestaan van het monument. Hiermee volgt gemeente Wormerland het Rijksbeleid 'Verplaatsen van monumenten: nee, tenzij' (2018) en de uitgangspunten zoals geformuleerd in het Verdrag van Granada (1985) dat door Nederland werd geratificeerd in 1994¹. Verplaatsing heeft grote impact op monumentale context en geldt om die reden alleen als noodoplossing, wanneer is aangetoond dat de monumentale onderdelen niet ter plaatse in de nieuwe functie van het monument

1) Verdrag van Granada (1985) artikel 5: Each Party undertakes to prohibit the removal, in whole or in part, of any protected monument, except where the material safeguarding of such monuments makes removal imperative. In these circumstances

kunnen worden behouden of opgenomen of wanneer behoud op de oorspronkelijke locatie een onevenredige (financiële) investering van de eigenaar vraagt. Indien demontage, tijdelijke opslag en herplaatsing noodzakelijk is streeft de gemeente naar behoud van de monumentale waarden en het behoud van de oorspronkelijke context. Dit betekent dat de zaken door demontage, tijdelijke opslag en verplaatsing niet beschadigd en ontsierd mogen worden. De gemeente vraagt de eigenaar om een locatie te zoeken die inhoudelijk en situationeel passend is bij de oorspronkelijke context. Bij herplaatsing wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van oorspronkelijke materialen en technieken. Hierbij wordt gelet op een zorgvuldige belangenafweging ten opzichte van de (financiële) investering van de eigenaar, ten opzichte van de economische benutbaarheid, ten opzichte van de verduurzaming van het monument of de collectie en ten opzichte van andere publieke en private belangen.

Artikel 5 Bij het beslissen op een aanvraag omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 14 van de Erfgoedverordening 2023 gemeente Wormerland, worden de volgende uitgangspunten voor demontage gehanteerd:

1. Het demonteren van (onderdelen van) gemeentelijke monumenten is alleen toegestaan wanneer het behoud ervan in zijn bestaande vorm en situatie niet gewaarborgd kan worden. De noodzaak voor verplaatsing wordt door de aanvrager en de gemeentelijke Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit vastgesteld in een vooroverleg op de vergunningaanvraag;
2. Het demonteren van (onderdelen van) gemeentelijke monumenten is alleen toegestaan wanneer de monumentale waarden behouden kunnen blijven en wanneer de demontage niet tot schade leidt van het monument/monumentale onderdeel.
3. Het demonteren van (onderdelen van) gemeentelijke monumenten is alleen toegestaan wanneer er binnen een redelijke termijn concreet zicht is op een nieuwe locatie passend bij de monumentale waarden en de monumentale context hiervan;
4. Bij de afweging wordt er rekening mee gehouden of er uitzicht is op een adequate financiering om de nieuwe locatie te realiseren;
5. De gemeentelijke Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit Wormerland kan de gemeente adviseren om een bouwhistorisch onderzoek verplicht stellen voordat zij een omgevingsvergunning verleent voor het demonteren van (onderdelen van) gemeentelijke monumenten, om op basis van dit onderzoek de impact op de monumentale waarden te kunnen beoordelen.

Artikel 6 Bij het beslissen op een aanvraag omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 14 van de Erfgoedverordening 2023 Wormerland, worden de volgende uitgangspunten voor verplaatsing gehanteerd:

1. Het verplaatsen van (onderdelen van) gemeentelijke monumenten en/of van zich daarin bevindende cultuurgoederen is alleen toegestaan wanneer het behoud ervan in zijn bestaande vorm en situatie niet gewaarborgd kan worden tegen een in alle redelijkheid te verwachten (financiële) inspanning van de eigenaar;
2. Het verplaatsen van (onderdelen van) gemeentelijke monumenten en/of van zich daarin bevindende cultuurgoederen is alleen toegestaan wanneer dit niet tot schade leidt of tot afname van de monumentale waarden hiervan.
3. Het verplaatsen van (onderdelen van) gemeentelijke monumenten en/of van zich daarin bevindende cultuurgoederen is alleen toegestaan wanneer er concreet zicht is op een nieuwe locatie passend bij de monumentale waarden en de monumentale context hiervan;
4. Verplaatsing kan impliceren dat een object los komt van zijn kelders c.q. fundering en in geval van kunsttoepassingen van zijn drager. Deze vaak 'achterblijvende' (bouw)onderdelen, maken deel uit van de beschermde bouwmassa en kunnen bovendien van archeologisch, bouwhistorisch of cultuurhistorisch belang zijn. Ook daar is een goede documentatie vereist. Er moet beoordeeld worden hoe met deze restanten wordt omgegaan. Welke waarden er nog zijn en op welke wijze deze een vorm van bescherming zullen krijgen.

Artikel 7 Bij het beslissen op een aanvraag omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 14 van de Erfgoedverordening 2023 gemeente Wormerland, worden de volgende uitgangspunten voor tijdelijke opslag gehanteerd:

1. Het tijdelijk opslaan van (onderdelen van) gemeentelijke monumenten en/of zich daarin bevindende cultuurgoederen is alleen toegestaan als er concreet zicht is op een nieuwe locatie passend bij de monumentale waarden en de monumentale context hiervan;
2. Het tijdelijk opslaan van (onderdelen van) gemeentelijke monumenten en/of zich daarin bevindende cultuurgoederen is alleen toegestaan wanneer de condities van de opslaglocatie niet leiden tot schade aan de zaken of afname van de monumentale waarden hiervan.
3. De gemeentelijke Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit wordt om advies gevraagd over de voorwaarden voor de condities van de opslaglocatie.

Artikel 8 Bij het beslissen op een aanvraag omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 14 van de Erfgoedverordening 2023 gemeente Wormerland, worden de volgende uitgangspunten voor een nieuwe locatie gehanteerd:

1. Het gemeentelijk monument of de gemeentelijk beschermde collectie wordt in zijn totaliteit overgebracht naar een andere locatie, om de waardevolle samenhang ook voor de toekomst te borgen. Het opsplitsen van een gemeentelijk monument en/of een gemeentelijk beschermde collectie is alleen toegestaan als het behoud in zijn totaliteit niet gewaarborgd kan worden.
2. De nieuwe locatie moet in landschappelijk, stedenbouwkundig, functioneel en cultuurhistorisch opzicht passend zijn bij de oorspronkelijke context, zodat het monument niet wezensvreemd in zijn nieuwe context komt te staan en de juridische status als gemeentelijk monument en/of gemeentelijke beschermde collectie gewaarborgd is.
3. Uitgangspunt is dat de oorspronkelijke materialen herplaatst worden, waarbij gebruik gemaakt wordt van de oorspronkelijke technieken, mits dit redelijkerwijs van de eigenaar gevraagd kan worden.
4. Het toepassen van nieuwe materialen en/of moderne technieken is bij uitzondering toegestaan, indien dit noodzakelijk is in relatie tot de verduurzaming of de economische benutting van het gemeentelijk monument en/of de gemeentelijk beschermde verzameling.

Artikel 9 Advies

De gemeentelijke Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit wordt om advies gevraagd bij alle aanvragen inzake demontage, tijdelijke opslag en herplaatsing van (onderdelen van) gemeentelijke monumenten en/of gemeentelijk beschermde collecties.

Artikel 10 Afwijken van de criteria

Voor initiatieven die bijdragen aan de innovatie van de verduurzaming van beschermde monumenten, voor het economische behoud van gemeentelijke monumenten en/of gemeentelijke beschermde collectie, bij situaties waar acuut op gereageerd moet worden zoals instortingsgevaar en voor het beleid terzake kan incidenteel van de in deze beleidsregel genoemde criteria worden afgeweken.

Artikel 11 Beoordeling aanvraag omgevingsvergunning

In verband met de beoordeling van de aanvraag omgevingsvergunning kan nadere informatie worden gevraagd. Te denken valt aan:

1. Vastlegging van de huidige situatie in tekst, in tekening en door middel van fotografie.
2. Gedetailleerde omschrijving van de plaats van bestemming en de omstandigheden ter plaatse.
3. Informatie over het huidige gebruik van het monument en het gebruik van het monument na voltooiing van de voorgenomen verplaatsing.
4. Er kan een waarde stellend onderzoek geëist worden, om aan te tonen wat de exacte waarde is van (het onderdeel van) het gemeentelijk monument.
5. Er kan een interieuronderzoek of een anderszinds noodzakelijk onderzoek geëist worden, om aan te tonen wat de exacte waarde is van de gemeentelijk beschermde collectie.
6. Er kan een bouwhistorisch of ander technisch onderzoek geëist worden om te onderzoeken op welke wijze het demonteren, tijdelijk opslaan en herplaatsen uitgevoerd moet worden om het behoud van het (onderdeel van) gemeentelijk monument te waarborgen.
7. Er kan een bestek of werkschrijving gevraagd worden naar de wijze van uitvoering van het demonteren, tijdelijk opslaan en herplaatsen en indien van toepassing van de toe te passen constructies en materialen.
8. In geval van een molen met bijbehorende molenbiotoop of een ander monument waarvan de waarde van de omgeving beschreven is kan een rapport opgevraagd worden inzake de bestaande en nieuwe omgeving van het monument en de manier waarop rekening gehouden wordt met de wisselwerking tussen het monument en zijn omgeving.

Artikel 12 Registratie en controle

Bij het verplaatsen en tijdelijk opslaan van onderdelen van gemeentelijke monumenten en/of van zich daarin bevindende cultuurobjecten worden alle onderdelen gemerkt en opgenomen in een opnamestaat. Na terugplaatsen of herplaatsen wordt gecontroleerd of de in de opnamestaat opgenomen onderdelen compleet zijn.

Slotbepalingen

Artikel 13 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze beleidsregel treedt in werking op de dag na de dag van bekendmaking.

2. Deze beleidsregel wordt aangehaald als: beleidsregel voor het demonteren, tijdelijk opslaan en herplaatsen van (onderdelen van) gemeentelijke monumenten en zich daarin bevindende cultuurgoederen, Wormerland 2023.

Aldus vastgesteld in de vergadering van datum 12 december 2023.

Het college van burgemeester en wethouders van gemeente Wormerland,

*de gemeentesecretaris,
R. Kool*

*de burgemeester,
A.J. Michel-de Jong*

Toelichting

In 2018 heeft de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) haar Advieslijn voor het verplaatsen van rijksmonumenten opgesteld. De advieslijn van het rijk is betrokken bij het opstellen van deze nadere regels.

Er is gekozen om alle situaties waarbij (onderdelen van) gemeentelijke monumenten en/of gemeentelijk beschermde collecties gedemonteerd, opgeslagen en herplaatst worden vergunningplichtig te stellen. Daarmee volgen we de richtlijn van de RCE. Doel hierbij is om het verplaatsen te ontmoedigen, dit gebeurt alleen in uiterste gevallen wanneer behoud op de oorspronkelijke locatie niet haalbaar is. Mocht er toch gekozen worden voor verplaatsing dan is het doel de monumentale waarden van de monumenten of collecties veilig te stellen en om de juridische status van beschermd monument of beschermde collectie in de nieuwe situatie ook te waarborgen. Dit betekent dat de initiatiefnemer moet kunnen aantonen dat er gegronde reden is voor verplaatsing en dat er een conform de beleidsregels passende nieuwe locatie gevonden is. De wijze van demonteren, tijdelijk opslaan, verplaatsen en herplaatsen dient tevens conform deze beleidsregels te geschieden.

De voorwaarden onder artikel 5 zien toe op een correctie wijze van demontage. Onder artikel 6 staan de voorwaarden voor verplaatsing, artikel 7 ziet toe op de juiste wijze van opslag en artikel 8 is gericht op de nieuwe locatie en het op de juiste wijze herplaatsen van de monumentale zaken.

Beoordeling en toetsing.

Bij een reguliere aanvraag omgevingsvergunning kunnen allerlei stukken opgevraagd worden door de gemeente. In alle gevallen worden de stukken opgevraagd die genoemd zijn onder artikel 11.1 en 11.2. In sommige gevallen wordt aanvullend onderzoek gevraagd, wat kan leiden tot extra plankosten. Om te voorkomen dat die plankosten buitenproportioneel worden, worden de stukken en onderzoeken alleen geëist wanneer daar werkelijk aanleiding toe is, de gemeentelijke Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit ziet toe op een juiste inschatting van wat gevraagd wordt.

De toetsing van aanvragen omgevingsvergunningen voor demonteren, tijdelijk opslaan en herplaatsen van (onderdelen van) gemeentelijke monumenten en/of gemeentelijk beschermde collecties wordt uitgevoerd door de gemeentelijke Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit, waarbij een lid deskundig in de monumentenzorg wordt betrokken.